

I. Дубровникъ.

На най-западния край на Балканския полуостровъ, тамъ, гдето Адриатическото море се е врѣзало въ високитѣ и недостъпни далматински алпи и образувало хиляди каменисти полуострови и островчета, въ началото на срѣднитѣ вѣкове се е появила малката Дубровнишка република.

Градътъ Дубровникъ, или както е наричанъ още Рагуза, достъпенъ поради своего мѣстоположение предимно по море, още при своето създаване е наследилъ търговското минало на стария Епидавъръ. Византия, която имала протекция върху града до 1205 г., е дала възможность още твърде рано на поданицитѣ на републиката на Св. Влахъ да простратъ своята стопанска дейность върху всички области, които били подвластни на Империята. Сигурно е, че още въ края на I-то българско царство дубровчанитѣ сж направили вече своитѣ първи посещения и въ българскитѣ земи, защото единъ вѣкъ по късно по сухо и по море сжщитѣ сж търгували по всички краища на Балканския полуостровъ. Арабския географъ Идризидризи описва презъ II-та половина на 12 в. Рагуза като голѣмъ морски градъ, чийто жители били усърдни занаятчи и добри войници, имали голѣма флота и предприемали далечни пжтувания¹⁾.

Лишени отъ възможността да обработватъ земята и да развѣждатъ добитѣкъ, малкото, но предприемчиви жители твърде рано сж се предали на морски животъ и търговия. Изглежда, че тѣхното постоянно обикаляне по безплодното крайбрѣжие и малкитѣ селища, разположени покрай него всрѣдъ варовити скали, давало твърде оскждна прехрана и за това първи дубровчанитѣ сж се решили да прехвърлятъ съ своитѣ кervани високитѣ непроходими планини и да потърсятъ прехрана въ вжтрешността на полуострова. Повече отъ всички други народи тѣ придобили способността да се разбиратъ и приспособяватъ лесно съ близкитѣ и далечни тѣмъ народи и съ своята полезна стопанска дейность да станатъ необходими за тѣхъ. Намиращи се на границата между два полуострова, на две различни етнически групи, дубровчанитѣ използвали голѣмото различие между тѣхната култура, за да станатъ естествени и необходими посрѣдници въ тѣхнитѣ отношения. Както Византия, тѣй и нейнитѣ наследници въ земитѣ на Балканския полуостровъ — словени, българи и сърби — отворили нашироко своитѣ граници за предприемчивитѣ търговци. Ползвайки се съ голѣми привилегии и сигурность въ търговскитѣ си предназначения, дубровчанитѣ поели голѣма

¹⁾ W. Tomaschek, Zur Kunde der Haemus-Halbinsel, II. Die Handelswege im 12 Jahrhundert, nach den Erkundigungen des Arabers Idrisi, S. 61 — Sitzungsberichte der Philos.-histor. Classe der Kais. Akademie. Wien. Bd. 113. стр. 343.